

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye**

Iskolai forduló

II. kategória 7-8. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Fogalmazás pontszáma: _____

Feladatlap pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

Feladatlapot összeállította:

Kapás Zoltánné szaktanácsadó

Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. Keresd a szavakat!

Csak a mássalhangzókat adtuk meg. Illessz magánhangzókat az üres helyekre, hogy értelmes szavakat kapj! Írj minél több megoldást, de legalább 15-öt!

__ r __ d __ t

____/15 pont

2. Besenyő Pista bácsi mondta

A kabaré figura Besenyő Pista bácsi kifordította a szólásokat. Tedd rendbe örökbecsű mondásait! Írd le a szólást vagy a közmondást helyesen!

Közös lónak túrós a táska. _____

Kicsi a bors, de főleg az örölt. _____

Aki mer, annál van a kanál. _____

Mindenhol jó, de legolcsóbb otthon. _____

Evés közben jön meg a szomszéd. _____

Okos enged, ha már szenved. _____

____/6 pont

3. Anagramma

Ha célszerűen rendezed át az alapszó hangjait, ly -nal írandó anagrammához juthatsz.

Pl.: vámja – MÁLYVA döfj - DÖLYF

varjak – _____

seperj – _____

apjuk – _____

járok – _____

jogba – _____

kérje – _____

jártat – _____

____/7 pont

4. Költő kerestetik

Ha az alábbi szavak szinonimáit (rokon értelmű kifejezéseit) megleled, a kezdőbetűket egybeolvasva egy Erdélyben élő kortárs magyar költő, műfordító, szerkesztő nevét kapod eredményül!

hordókészítő – _____ zsineg – _____

hamis – _____ fondorkodik – _____

betegség – _____ öntelt – _____

apátlan-anyátlan – _____ vacog – _____

optimista – _____ buta – _____

fohászkodik – _____ legelő – _____

A költő neve: _____

_____/13 pont

5. Elő-szoba

Ha a megadott szavakhoz ugyanazt a szót illesztjük hozzá, összetett szavakat kapunk. A hozzátett szó mindig valamilyen lakberendezési tárgyat jelöl.

a) svéd-, kerek-, törzs- _____

b) francia-, meleg-, virág- _____

c) hinta-, szövő-, szó- _____

d) bár-, jég-, páncél- _____

e) torz-, fény-, tér- _____

_____/5 pont

6. Természetesebben

Egyszerűsítsd, tedd természetesebbé a következő bonyolult fogalmazású mondatokat!

a) A mulasztókkal szemben felelősségre vonást alkalmaztunk.

b) Ez a terv még az idén megvalósításra kerül.

c) Az építkezés befejezése késedelmet szenvedett.

d) Tíz óra magasságában találkozunk az ügyfelekkel.

_____/4 pont

7. Mondd másképp!

Mondd olyan szólással, amelyben a zárójelben lévő szó is szerepel!

- a) Nehéz dologra vállalkozik. _____ (fa)
- b) Belevész a részletekbe. _____ (fa)
- c) Szinte a végét járja. _____ (lélek)
- d) Felrázza, megvigasztalja. _____ (lélek)
- e) Késő reggelig alszik _____ (has)
- f) Találomra mond valamit _____ (has)
- g) Nagyon ostoba. _____ (tyúk)
- h) Nagyon korán megy aludni. _____ (tyúk)
- i) Nincs semmi értelme. _____ (fül)
- j) Jól odafigyel, odahallgat. _____ (fül)

_____/10 pont

8. Nyelvjárási szavak

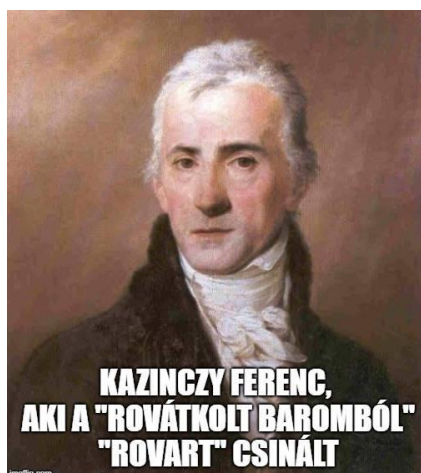
Írd a következő nyelvjárási (népnyelvi) szavak előtti pontsorra a hozzá tartozó jelentés sorszámát!

- | | | |
|------------------|--------------------|---------------------|
| a)____ csirikol | 1. szemetelés | 5. elnémul |
| b)____ gazlás | 2. hadarva mond | 6. nevet |
| c)____ kicsikkan | 3. kificamodik | 7. cikk-cakkban fut |
| d)____ sikamodik | 4. hangosan fecseg | 8. csúszik |

_____/4 pont

9. Petőfi 200

Petőfi Sándor 200. évfordulóját ünnepeljük ebben az évben. Rá emlékezünk ezzel a feladattal. 1847-ben erdélyi útja során látogatást tett Széphalmon, hogy tiszteletét tegye a nagy öreg, Kazinczy Ferenc, a nyelvújítás mesterének sírjánál. Úti leveleinek egyikében így számol be erről a látogatásról:



„Ujhelytől fél órányira éjszak felé esik Széphalom, Kazinczy Ferenc egykori lakása. Nevét megérdemli, mert festői szépségű táj. Különben pedig szent hely az öreg miatt, kinek ott van háza és sírhalma. Kötelessége volna minden emelkedettebb lelkű magyarnak életében legalább egyszer oda zarándokolnia, mint a mohamedánnak Mekkába.”

a) Petőfi levele alapján fejezd be a mondatokat!

Széphalom megérdemli a nevét, mert _____

Széphalom szent hely, mert _____

Minden emelkedettebb lelkű magyarnak kötelessége életében legalább egyszer elzarándokolni oda, mint _____

_____/3 pont

b) Fordítsd le a mai diákok nyelvére Petőfi szavait!

_____/3 pont

10. Tájnyelvi szavak

A korabeli nyelvújítók tájnyelvi szavakat is beemeltek az irodalmi nyelvbe. Ezek egy részét azonban nevetségesnek tartották. A nyelvhasználat ennek ellenére sokat befogadott ezek közül, s ma is használjuk őket. Ilyenek például az alábbi szavak:

buzgalom, engedmény, könnyelműség, udvarlás

Alkoss velük egy-egy mondatot! Toldalékolhatod a szavakat, de szófajukat nem változtathatod meg.

_____/4 pont

11. Himnusz 200

Kazinczy Ferenc Kölcsey Ferencre is nagyhatással volt. Barátságuk mellett szellemi útmutatóul is szolgált számára a nyelvújítás vezéralakja. Kölcsey Himnusz c. alkotása 1989-től nemzeti énekünké vált.

a) Nézd meg alaposan a mémet! Javítsd ki a helyesírási hibákat! _____/4 pont

LÁNYOK IDŐGÉPPEL:



- Én vagyok az unokád



- Jézusom! Komolyan??

FIÚK IDŐGÉPPEL:



- Feri bá! A himnuszod napját a Magyar Kultúra Napjává tesszük!



- Kösz, Árpi

1. sor: hadakozik
2. sor: „jó, bőséggel”, boldogsággal, örömmel
3. sor: mindent elborító tűz
4. sor: elmúlt időben
5. sor: évet
6. sor: szentséges
7. sor: felhozod
8. sor: „Isten, áldd meg a” Kőlcsey rá kéri az áldást.
9. sor: adj
10. sor: óvó

[illegible]

A Himnusz esetében ki ő? _____

6. old.

12. Történetem

Soha többé nem láttuk egymást. Legyen ez a mondat a fogalmazásod utolsó mondata. Készítsd el hozzá a történetet maximum egy oldalban! Ne felejts el címet adni írásodnak!

_____/10 pont

This image shows a single page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

„Édes anyanyelv” nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére

Bács-Kiskun vármegye

Iskolai forduló

II. kategória 7-8. osztály

Javítókulcs

1. Keresd a szavakat!

aradit, Aradét, Aradot, arádat, Aridat, áradat, áradét, áradót, árudat, árudát, Erádat, eredet, eredőt, erődet, erődét, érádat, érádét, irodát, íredet, íredét, íródát, íródét, íródat, órádat, órádét, örödet, örödét, uradat, uradét, ürödet, ürödét

Annyi pont, ahány jó megoldást írt a versenyző. maximum **15 pont**. +5 szavanként jár 1 plusz pont. Tehát maximum +3 pontot kaphat.

2. Besenyő Pista bácsi mondta

Közös lónak túros a táska. **Közös lónak túros a háta.**

Kicsi a bors, de főleg az örölt. **Kicsi a bors, de erős.**

Aki mer, annál van a kanál. **Aki mer, az nyer.**

Mindenhol jó, de legolcsóbb otthon. **Mindenhol jó, de legjobb otthon.**

Evés közben jön meg a szomszéd. **Evés közben jön meg az étvágy.**

Okos enged, ha már szenved. **Okos enged, számár szenved.**

Minden jó megoldás 1 pont. Összesen: **6 pont**

3. Anagramma

varjak - **KARVALY**

seperj - **PERSELY**

apjuk - **PULYKA**

járok - **KÁROLY**

jogba - **BAGOLY**

kérje - **ERKÉLY**

jártat - **TARTÁLY**

Minden jó megoldás 1 pont Összesen: **7 pont**

4. Költő kerestetik

hordókészítő -

kádár

zsineg -

spárga

hamis –

ál

fondorkodik -

áskálódik

betegség -

nyavalya

öntelt -

nagyképű

apátlan-anyátlan -

árva

vacog -

didereg

optimista -

derűlátó

buta -

ostoba

fohászkodik -

imádkozik

legelő -

rét

A költő neve: **Kányádi Sándor**

Minden jó megoldás 1 pont. Összesen: **13 pont**

5. Elő-szoba

- | | |
|-----------------------------|-----------------|
| a) svéd-, kerek-, törzs- | asztal |
| b) francia-, meleg-, virág- | ágy |
| c) hinta-, szövő-, szó- | szék |
| d) bár-, jég-, páncél- | szekrény |
| e) torz-, fény-, tér- | kép |

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: **5 pont**

6. Természetesebben

- a) A mulasztókkal szemben felelősségre vonást alkalmaztunk.
A mulasztókat felelősségre vontuk.
- b) Ez a terv még az idén megvalósításra kerül.
Ezt a tervet még idén megvalósítjuk.
- c) Az építkezés befejezése késedelmet szenvedett.
Az építkezést nem fejezték be./Az építkezés nem fejeződött be.
- d) Tíz óra magasságában találkozunk az ügyfelekkel.
Tíz órakor találkozunk az ügyfelekkel.

Minden helyes javítás 1 pont. Összesen: **4 pont**

7. Mondd másképp!

Mondd olyan szólással, amelyben a zárójelben lévő szó is szerepel!

- | | |
|---------------------------------|--|
| a) Nehéz dologra vállalkozik. - | nagy fába vágja a fejszét |
| b) Belevész a részletekbe. - | nem látja a fától az erdőt |
| c) Szinte a végét járja. - | hálni jár belé a lélek |
| d) Felrázza, megvigasztalja. - | lelket önt (ver) belé |
| e) Késő reggelig alszik. - | hasára süt a nap |
| f) Találomra mond valamit. - | hasból beszél, hasból mondja, hasára üt |
| g) Nagyon ostoba. - | annyi esze sincs, mint a tyúknak/tyúkeszű |
| h) Nagyon korán megy aludni. - | a tyúkokkal fekszik |
| i) Nincs semmi értelme. - | se füle, se farka |
| j) Jól odafigyel, odahallgat. - | kinyitja a fülét/hegyezi a fülét is elfogadható |

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **10 pont**

8. Nyelvjárási szavak

- a) **4.** csirikol
b) **1.** gazlás
c) **3.** kicsikkan
d) **8.** sikamodik

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **4 pont**

9. Petőfi 200

a) Petőfi levele alapján fejezd be a mondatokat!

Széphalom megérdemli a nevét, mert **festői szépségű táj/szép táj.**

Széphalom szent hely, mert **Kazinczy Ferencnek ott van a lakóháza és a sírja.**

Minden emelkedettebb lelkű magyarnak kötelessége életében legalább egyszer elzarándokolni oda, mint **a mohamedánnak Mekkába.**

Helyes válaszonként 1 pont. Összesen: **3 pont**

b) Fordítsd le a mai diákok nyelvére Petőfi szavait!

Például: **Sátorlajújhelytől északra félóránira van Széphalom, ahol Kazinczy Ferenc lakott. Valóban szép táj, ezért találó az elnevezése. Híres hely, mivel itt van Kazinczy lakhelye és síremléke. Minden valamire való magyarnak életében egyszer el kell oda mennie.**

Minden napjainkban használatos (köznyelvi/diáknyelvi) szó elfogadható. (1 pont) Logikus mondat szerkesztés (1 pont), és a szöveg minden információját tartalmazza (1 pont).

Összesen: **3 pont**

10. Tájnyelvi szavak

buzgalom = nagy igyekezet **Az érettségizők nagy buzgalommal készülnek a vizsgára.**

~ = vallásos buzgóság **A vallásos család hitteli buzgalommal jár a templomba.**

~ = feltétlen bizalom **Az ifjú házasságban erősen él az egymás iránti buzgalom.**

engedmény = Valamilyen kiváltságnak, jognak részben v. egészben való feladása, a róla való lemondás valaki javára. **Apa hajlandó volt engedményeket tenni a büntetésem enyhítésére.**

~ = Az így adott előny, jog, kedvezmény. **Az elért, kicsikart, kivívott engedmények jól jöttek nekem.**

~ = Vásárláskor, egyéb megrendeléskor a számlából lealkudott v. a szállító részéről önként felajánlott, a vevő, megrendelő javára levont összeg. **Az eladó 10% engedményt adott a ruha árából.**

könnyelműség = A könnyelmű melléknévvel kifejezett tulajdonság, jellemvonás; valakinek, valaminek ilyen volta; könnyed meggondolatlanság, felelőtlenség, felületesség. **Könnyelműségével sok bajt okozott.**

~ = Ennek megnyilvánulása valamilyen tettben, eljárásban, megnyilatkozásban v. valaminek véghezvitelében. **Könnyelműség volt téled, hogy erre vállalkoztál.**

udvarlás = udvarias, kedveskedő, behízelt magatartás, finom, mulattató v. bizalmas társalgási mód, amellyel valamilyen férfi egy nő tetszését, vonzalmát, kegyét elnyerni igyekszik; széptevés **Két évi udvarlás után megkérte a nő kezét.**

~ = valakinek az az igyekevése, hogy egy előkelő v. hatalmas személynek jóindulatát modorával, udvarias szolgálataival v. kedveskedésével, tiszteletének v. hódolatának kifejezésével, nyilvánításával elnyerje **Udvarlást tesz az elnöknek.**

Bármelyik helyes értelmezés 1 pont. Összesen: **4 pont**

11. Himnusz 200

a) Javítsd ki a helyesírási hibákat!

- **Én vagyok az unokád.!** (Hiányzik az írásjel a mondat végéről.)

Feri bá'!

A Himnuszod napját a magyar kultúra napjává tesszük.

Köszí, Árpí!

Helyes javítás mondatonként 1 pont. Összesen: **4 pont**

b) Rejtvény minden sora megoldásonként 1 pont, összesen: **10 pont**

1. sor: hadakozik

2. sor: „jó, bőséggel”, boldogsággal, örömmel

3. sor: mindent elborító tűz

4. sor: elmúlt időben

5. sor: évet

6. sor: szentséges

7. sor: felhozod

8. sor: „Isten, áldd meg a” Kölcsey rá kéri az áldást.

9. sor: adj

10. sor: óvó

1.			K	Ü	Z	D													
2.				K	E	D	V	V	E	L									
3.			L	Á	N	G	T	E	N	G	E	R							
4.		R	É	G	E	N													
5.				E	S	Z	T	E	N	D	Ó	T							
6.				S	Z	E	N	T											
7.				F	E	L	H	O	Z	Á	D								
8.	M	A	G	Y	A	R	T												
9.				H	O	Z	Z												
10.			V	É	D	Ó													

A megfejtés: **zeneszerző, Erkel Ferenc** Helyes válaszonként 1 pont. Összesen: **2 pont**

12. Történetem

A fogalmazásban azt figyeljük meg, hogy a történetet milyen ötletesen írta meg a megadott utolsó mondatához. Mennyire ügyelt a tartalmi igényességre, kifejtettségre, a mondat szerkesztésre, választékos, a témához illő stílusra, a szókincsgazdagságra. A történet tagolása jól nyomon követhető-e. Helyesírási hibáért és az írás külalakjáért nem vonunk le pontot.

ötletesség 2 pont

illik-e a történet a megadott befejezéshez 1 pont

tartalmi igényesség, kifejtettség 2 pont

témához illő stílus, mondat szerkesztés 2 pont

a szókincs gazdagsága 2 pont

tagolás 1 pont Összesen: 10 pont

Elérhető pontszám: Feladatlap 90 pont Fogalmazás 10 pont Összesen: 100 pont